



מחלקת המידע והמחקר

קריטריונים לתשלום קצבאות זקנה

מוגש לוועדת העלייה והקליטה

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 6408241-02

פקס: 02 - 649 6103

www.knesset.gov.il/mmm

ח' בסיוון תשס"ו

4 ביוני 2006

כתיבה: משה ברדה

אישור: שמוליק חזקיה, ראש צוות

כללי

מסמך זה הוכן לבקשת ועדת העלייה והקליטה. במסמך מוצגים הקריטריונים לתשלום קצבאות זקנה וקצבאות זקנה מיוחדות.¹

קצבת הזקנה משולמת לתושב ישראל שנולד בישראל או לעולה שעלה לארץ על פי קריטריונים של המוסד לביטוח לאומי.

הקצבה משולמת למי שהגיע לגיל 65 שנים, ושעומד בתנאי זכאות מסוימים.

תנאי הזכאות לתשלום קצבת הזקנה כוללים: א. הגעה לגיל 65 שנים ואילך (גברים) ול-60 שנים ואילך (נשים). החל מ-1 ביולי 2004, גיל הפרישה עולה בהדרגה עד שבסופו של תהליך הוא יהיה 67 לגברים ו-64 לנשים (ראה נספח מספר 1); ב. מבחן הכנסות (מגיל 65 עד 70 בגבר ומגיל 60-65 באשה): הקצבה משולמת בתנאי שהכנסתו של התושב לא עולה על סכום **הכנסה מפנסיה אינה נחשבת להכנסה**; ג. השלמת תקופת ביטוח מינימאלית; ד. שולמו בעד המבוטח דמי ביטוח כנדרש בחוק.

החל מגיל 70, תשלום קצבת הזקנה לא מותנה במבחן הכנסות.

קצבת הזקנה הבסיסית ליחיד היא 1,127 ₪ (נכון לינואר 2006).

בנוסף לקצבה הבסיסית, זכאי המבוטח לתוספות שונות, כגון: תוספת תלויים, בגין בן/בת-זוג או ילדים; תוספת ותק; תוספת השלמת הכנסה; ותוספת דחיית קצבה.

עולה שעלה לארץ לאחר הגיל שנקבע בחוק, תישקל זכאותו לגמלת זקנה מיוחדת, שגודלה כגודל קצבת זקנה, אך לא כוללת תוספת ותק ותוספת דחיית קצבה. (ראו סעיף 5).

סכומי קצבת הזקנה בינואר 2006²

ליחיד	1,127 ₪
לזוג	1,690 ₪
לזוג עם ילד אחד	2,043 ₪
לזוג עם שני ילדים ויותר	2,396 ₪
ליחיד עם ילד אחד	1,480 ₪
ליחיד עם שני ילדים ויותר	1,833 ₪

¹ מתוך: אתר האינטרנט של המוסד לביטוח לאומי: www.btl.gov.il. כניסה לאתר ב-25 במאי 2006.

² שם.

הקריטריונים למתן קצבאות זקנה וקצבאות זקנה מיוחדות:

1. האוכלוסייה הזכאית לקצבת זקנה:

קצבת זקנה משולמת לאדם שהגיע לגיל 65 שהינו אחד מהבאים:

- תושב ישראל שנוולד בישראל.
 - עלה לישראל לראשונה לפני הגיל שנקבע בחוק.³
- מי שעלה לישראל לראשונה לאחר הגיל שנקבע בחוק לא זכאי לקצבת זקנה ולכן זכאותו לגמלת זקנה מיוחדת תיבדק על-ידי הגורמים המוסמכים במוסד לביטוח לאומי.

2. תנאי הזכאות לקצבת זקנה:

2.1. מועדי הזכאות: קיימים שני מועדים לקביעת גיל הזכאות לקצבת זקנה:

א. גיל הפרישה (גיל הזכאות המותנית בהכנסות): הגיל שבו אדם זכאי לקצבת זקנה בתנאים הבאים:

- (1) הכנסתו/ה מעבודה אינה עולה על 57% מהשכר הממוצע במשק (4,208 ₪ לחודש ליחיד, או על 5,611 ₪ לחודש לזוג - נכון לינואר 2006).
- (2) הכנסותיו ההוניות (השכרת דירה, ריביות על תוכניות חיסכון וכיו"ב) אינן עולות על פעמיים 57% מהשכר הממוצע במשק.
- (3) במידה ואין לו הכנסה מעבודה – הכנסותיו ההוניות לא עולות על 3 פעמים 57% מהשכר הממוצע במשק.⁴

הכנסה מפנסיה אינה נחשבת להכנסה.

גיל הפרישה היה עד 30 ביוני 2004: לגברים – 65 שנים; ולנשים – 60 שנים. החל מ-1 ביולי 2004 הגיל עולה בהדרגה עד שבסופו של תהליך הוא יהיה 67 לגברים ו-64 לנשים.⁵

ב. גיל הזכאות לקצבת זקנה (גיל הזכאות שאינה מותנית בהכנסות): הגיל שבו אדם זכאי לקצבה ללא קשר להכנסות מעבודה.

גיל זה היה עד 30 ביוני 2004: לגברים – 70 שנים ולנשים – 65 שנים. מ-1 ביולי 2004, הגיל לנשים עולה בהדרגה, עד שבסופו של דבר הגיל יהיה 70 לגברים ולנשים.

³ הגיל שנקבע בחוק מפורט בטבלה להלן:

תאריך לידה	הגיל בעת העלייה המזכה בקצבת זקנה
עד יוני 1944	לפני 60
8/1944-7/1944	לפני 60 וארבעה חודשים
4/1945-9/1944	לפני 60 ושמונה חודשים
12/1945-5/1945	לפני 61
8/1946-1/1946	לפני 61 וארבעה חודשים
1/1947-9/1946	לפני 61 ושמונה חודשים
מ-5/1947 ואילך	לפני 62

⁴ גב' טלי שי, סגנית מנהלת אגף זיקנה ושארים, המוסד לביטוח לאומי, שיחה טלפונית, 31 במאי 2006.

⁵ ראה נספח מס' 1.

2.2. השלמת "תקופת אכשרה" (תקופת ביטוח):

כדי לקבל קצבה על המבוטח לשלם:

- 60 חודשי ביטוח בתוך 10 השנים האחרונות שקדמו לגיל קצבת הזקנה;
 - או 144 חודשי ביטוח במצטבר;
 - או 60 חודשי ביטוח - בתנאי שמספר חודשי הביטוח אינו נמוך ממספר חודשי אי-הביטוח (על-פי החוק, אדם אינו מבוטח במידה שחדל להיות תושב ישראל או לא היה עובד מבוטח או עובדת מבוטחת).
- פטור מתקופת אכשרה ניתן לאנשים במעמד הבא: גרושה; אלמנה; עגונה; אישה לא נשואה שעלתה ארצה לפני הגיל שנקבע בחוק; עקרת בית; אישה נשואה שכן זוגה אינו מבוטח.⁶
- לדברי גבי טלי שי, סגנית מנהלת אגף זקנים ושארים, במוסד לביטוח לאומי, מי שעלה לארץ לפני הגיל שנקבע בחוק, תמיד מבוטח ומשלים את תקופת האכשרה. במידה ולא שילם דמי ביטוח בחלק מהתקופה, יידרש להשלים את התשלום ואז יזכה לקצבת זקנה.⁷
- ## 2.3. תשלום דמי ביטוח:
- מי שחייב דמי ביטוח תישלל זכאותו לקצבה או תשלום לו קצבה מופחתת (לפי סכום החוב וזמן הפיגור בתשלום) עד שיסדיר את חובו.

3. תוספות לקצבה:

- ### 3.1. תוספת תלויים:
- בנוסף לקצבה, משולמת "תוספת תלויים". תוספת התלויים משולמת בעד בן/בת זוג של מקבלת הקצבה, בתנאי שאינם מקבלים קצבה לפי חוק הביטוח הלאומי, ובעד כל אחד משני הילדים הראשונים של מקבלת הקצבה.⁸ התוספת בגין בן/בת-זוג – 563 ₪; תוספת בגין כל אחד מהילדים – 353 ₪.
- לעקרת בית לא משולמת תוספת בעד תלויים.
- ### 3.2. תוספת ותק:
- משולמת תוספת של 2% מהקצבה בעד כל שנת ביטוח שלמעלה מ-10 שנות הביטוח הראשונות. לעקרת בית לא משולמת תוספת ותק.
- ### 3.3. תוספת זחיית קצבה:
- במקרה שבו אדם (גברים בגילאי 65-70 ונשים בגילאי 60-65) אינו זכאי לקצבת זקנה עקב הכנסה גבוהה הוא יהיה זכאי לתוספת של 5% מהקצבה בעד כל שנה שלא משולמת לו/לה קצבת זקנה. כאמור, החל מגיל 70 תשלום הקצבה אינו מותנה בהכנסות המבוטח.
- ### 4. השלמת הכנסה:
- מקבל קצבת זקנה בעל הכנסה נמוכה או שאין לו הכנסות אחרות מכל מקור שהוא, זכאי לתוספת השלמת הכנסה.⁹ התוספת משלימה את הקצבה לכדי סכומי ההכנסה המינימלית המובטחת כפי שמפורט בטבלה שלהלן.

⁶ מתוך: אתר האינטרנט של המוסד לביטוח לאומי: www.btl.gov.il. כניסה לאתר ב-25 במאי 2006.

⁷ גבי טלי שי, סגנית מנהלת אגף זיקנה ושארים, המוסד לביטוח לאומי, שיחה טלפונית, 28 במאי 2006.

⁸ בנוגע לילדיו של מקבל הקצבה - התוספת ניתנת לילדו של מקבל הקצבה שלא מלאו לו 18 שנים; או לא מלאו לו 20 שנים והוא מסיים את לימודיו במוסד חינוכי על-יסודי או שהוא שוחר במסגרת קדם-צבאית של צה"ל; או לא מלאו לו 22 שנים והוא משרת שירות סדיר בצה"ל, ולא עברו 36 חודשים מיום גיוסו; או לא מלאו לו 21 שנים והוא מתנדב בשנת שירות, ושירותו הסדיר נדחה עקב שירותו בהתנדבות. (מתוך: אתר המוסד לביטוח לאומי-כניסה ב-25 במאי 2006).

⁹ המבוטח זכאי לתוספת השלמת הכנסה, בתנאי שאין לו ולבן/בת זוגו כל הכנסה מלבד קצבת הביטוח הלאומי או בתנאי שיש לו הכנסה נוספת מפנסיה או עבודה או חסכוניות אך סכומה אינו עולה על 905 ₪ ליחיד או על 1,184 ₪ לזוג (מתוך: אתר הביטוח הלאומי: www.btl.gov.il. כניסה לאתר ב-30 במאי 2006).

4.1. סכומי קצבת הזקנה עם השלמת הכנסה בינואר 2006:

ליחיד	2,089 ₪
לזוג	3,107 ₪
לזוג עם ילד אחד	3,872 ₪
לזוג עם שני ילדים	4,637 ₪
ליחיד עם ילד אחד	3,341 ₪
ליחיד עם שני ילדים	4,107 ₪

5. גמלה מיוחדת (זקנה):

המוסד לביטוח לאומי משלם גמלת זיקנה מיוחדת למי שאינו מבוטח מכיוון שביום שנעשה תושב ישראל היה בגיל הגבוה מהגיל הקבוע בחוק.

5.1. תנאי הזכאות לגמלה מיוחדת (זקנה):

א. הגיל המזכה בקצבת זקנה.

ב. אי-זכאות לקצבת זקנה.

ג. עמידה במבחני הכנסות.¹⁰ – מבחן ההכנסות לגמלה מיוחדת נמשך לכל משך חייו של מקבל הקצבה.¹¹

5.2. שיעורי הגמלה המיוחדת (זקנה): שיעורי הגמלה המיוחדת שווים לשיעורי קצבת הזקנה שעל-פי חוק הביטוח הלאומי. עם זאת, למי שמקבל גמלה מיוחדת לא משולמת תוספת ותק ותוספת דחיית קצבה.¹²

5.3. תשלומי המוסד לביטוח לאומי: בחודש מרס 2005 שילם המוסד לביטוח לאומי 87,720 קצבאות זיקנה מיוחדות ו-584 קצבאות שאירים מיוחדות, ורובם המכריע של מקבלי קצבאות אלה הם עולים מחבר המדינות.¹³ בשנת 2004 שולמו קצבאות הזיקנה המיוחדות בסכום של 2,279,160,000 ש"ח; סכום קצבאות הזיקנה המיוחדות שהועבר לעולים ותיקים, שעלו לישראל לפני שנת 1967, היה 127,950,000 ש"ח, וסכום קצבאות הזיקנה המיוחדות שהועבר לעולים חדשים, שעלו לישראל לאחר שנת 1967, היה 2,151,210,000 ש"ח.¹⁴

¹⁰ הכנסה מעבודה שאינה עולה על 57% מהשכר הממוצע במשק והכנסות ממקורות אחרים שאינם עולים על שיעור קצבת הזקנה בתוספת השלמת הכנסה. (מתוך: אתר האינטרנט של המוסד לביטוח לאומי – כניסה לאתר ב-30 במאי 2006).

¹¹ גב' טלי שי, סגנית מנהלת אגף זיקנה ושירים, המוסד לביטוח לאומי, שיחה טלפונית, 31 במאי 2006.

¹² מתוך: אתר האינטרנט של המוסד לביטוח לאומי: www.btl.gov.il.

¹³ הגב' מרים שמלצר, מינהל מחקר ותכנון, המוסד לביטוח לאומי, שיחת טלפון, 28 ביולי 2005.

¹⁴ הגב' יפה מרוז, מנהלת אגף זיקנה ושירים, המוסד לביטוח לאומי, שיחת טלפון, 26 ביולי 2005.

המוסד לביטוח לאומי, רבעון סטטיסטי, לוח 2.1.1, תשלומי קצבאות זיקנה ושירים, לפי בסיס החוק וסוג הקצבה וגם לוח 2.2.1, מקבלי קצבאות זיקנה ושירים לפי סוג קצבה, בסיס החוק והשלמת הכנסה, מתוך אתר האינטרנט, http://www.btl.gov.il/Rivon/html/heb_rivon_3_020201.htm, תאריך הכניסה: 26 ביולי 2005.

מקורות

אינטרנט

אתר האינטרנט של המוסד לביטוח לאומי: www.btl.gov.il . כניסה לאתר ב-25 במאי 2006 וב-30 במאי 2006.

המוסד לביטוח לאומי, רבעון סטטיסטי, לוח 2.1.1, תשלומי קצבאות זיקנה ושאיירים, לפי בסיס החוק וסוג הקצבה וגם לוח 2.2.1, מקבלי קצבאות זיקנה ושאיירים לפי סוג קצבה, בסיס החוק והשלמת הכנסה, מתוך אתר האינטרנט:

http://www.btl.gov.il/Rivon/html/heb_rivon_3_020201.htm, תאריך הכניסה: 26 ביולי 2005.

שיחות

מרוז יפה, מנהלת אגף זיקנה ושאיירים, המוסד לביטוח לאומי, שיחת טלפון, 26 ביולי 2005.

שי טלי, סגנית מנהלת אגף זיקנה ושאיירים, המוסד לביטוח לאומי, שיחות טלפוניות, 28 במאי 2006, 31 במאי 2006.

שמלצר מרים, מינהל מחקר ותכנון, המוסד לביטוח לאומי, שיחת טלפון, 28 ביולי 2005.

טבלה מספר 1 – גיל הפרישה של גברים לפי תאריך לידה

תאריך לידה	גיל הפרישה
עד יוני 1939	65
יולי – אוגוסט 1939	65 וארבעה חודשים
ספטמבר 1939-אפריל 1940	65 ושמונה חודשים
מאי – דצמבר 1940	66
ינואר – אוגוסט 1941	66 וארבעה חודשים
ספטמבר 1941-אפריל 1942	66 ושמונה חודשים
מאי 1942 ואילך	67

טבלה מספר 2 – גיל הפרישה של נשים לפי תאריך לידה

תאריך לידה	גיל הפרישה
עד יוני 1944	60
יולי – אוגוסט 1944	60 וארבעה חודשים
ספטמבר 1944-אפריל 1945	60 ושמונה חודשים
מאי 1945-דצמבר 1945	61
ינואר 1946-אוגוסט 1946	61 וארבעה חודשים
ספטמבר 1946-אפריל 1947	61 ושמונה חודשים
מאי 1947-דצמבר 1949	62
ינואר 1950-אוגוסט 1950	62 וארבעה חודשים
ספטמבר 1950-אפריל 1951	62 ושמונה חודשים
מאי 1951-דצמבר 1951	63
ינואר 1952-אוגוסט 1952	63 וארבעה חודשים
ספטמבר 1952-אפריל 1953	63 ושמונה חודשים
מאי 1953 ואילך	64

¹⁵ מתוך : אתר האינטרנט של המוסד לביטוח לאומי : www.btl.gov.il . כניסה לאתר ב-30 במאי 2006.

נספח מס' 2 - חישוב תשלומי קצבת זקנה (הסכומים נכונים לינואר 2006)

סוג התשלום	סכום התשלום ₪
קצבה בסיסית	1127 ₪
תוספת וותק	תוספת של 2% עבור כל שנת ביטוח מעבר לשנה העשירית.
תוספת בת זוג	סה"כ תוספת של 563 ₪
תוספת ילד ראשון	סה"כ תוספת של 353 ₪
תוספת ילד שני	סה"כ תוספת של 353 ₪
תוספת דחיית קצבה	תוספת של 5% עבור כל שנת דחייה
תוספת השלמת הכנסה	תוספת שמונתית במבחן הכנסות.
סה"כ לתשלום	